

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrtletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 180 in pri večkratni objavi po 140 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Štev. 7.

Ljubljana, dne 1. aprila 1924.

Leto III.

Voda na mlin.

Neštetokrat smo že dokazovali, da je gospodarska kriza kakor voda na mlin za industrijce in delodajalce sploh, dobrodošla prilika za brezobzirno naskakovanje vseh dobrin, ki si jih je delavstvo v težkih mukah pridobilo. Kriza se priostruje in kapitalistični razred smatra, da je baš ta kriza in z njo spojena brezposelnost odporno silo delavstva vsaj deloma zlomila. To priliko porablja vse, kar sliši na ime delodajalec, ter piha iz polnih pljuč v kapitalistične fanfare in kliče vse, kar buržujskega leze in gre na splošen juriš na osemurni delovni čas. Kdor misli, da začasno omejitev dela v tej ali oni delavnici, v tej ali oni tovarni vsled trenutnega pomanjkanja dela igra pri napovedani borbi proti osemurnemu delovnemu času kako vlogo, se silno moti. Gospoda si je vtepla v glavo, da mora delovne pogoje toliko poslabšati, da bo med delavstvom nastala beda in da delavcem, njihovim ženam ter otrokom bodo krulili želodci. Skratka, gospoda si je izbrala baš moment poostrujoče se gospodarske krize, da da delavstvu čutiti svojo pest, da ga poniža, prisili na kolena ter ga porine v take suženjske razmere, iz katerih bi se ne mogel rešiti iz lepa.

Beograjski industrijci gredo svojim kolegom v ostalih krajih z „lepim“ primerom naprej. V svoji objestnosti ne zahtevajo nič manj in nič več, kakor razveljavljenje ter odpravo zakona o zaščiti delavcev!!

Kot razlog za to svojo famozno zahtevo navajajo, da razmere za tak zakon še niso zrele in da ta zakon „mlado jugoslovansko“ industrijo v njenem razvoju ovira! Odpravi se naj zadnje ostanke ugodnosti, ki jih zakon o zaščiti delavcev vsebuje. Pravimo vsebuje, ne pa dejansko tudi izvršuje. Industrijalci so s pomočjo reakcionarnega režima zakon o zaščiti delavcev itak že ob njegovem rojstvu zadavili. Črne duše industrijalcev pa se boje, da bi delavstvo ipak znalo doseči, da se zakon o zaščiti delavcev oživi, da se njegovim določbam da krvi in mesa. Odtod njihova neprestana, v zadnjem času pa brezobzirna borba proti temu zakonu. Odtod njihova zahteva, da se ga odpravi tudi formalno in da polagoma izgine tudi zadnja sled vsakojake socialno-politične ustanove.

Na Hrvatskem in Slavoniji ter Sloveniji so vsled posebne politične situacije in ker je bila tudi konjunktura kolikor toliko dobra postopali podjetniki previdnejše. Javnemu, direktnemu nastopu so se vedno izogibali. Delavstvu so hlinili prijazno lice in celo izjavljali, da so vedno pripravljeni upoštevati zakon o zaščiti delavcev; v resnici pa so potom svojih „Zvez“ proti zakonu o zaščiti delavcev pri vladi zahrbtno neprestano intrigirali in pritiskali. Ker pa so se industrijci na Hrvatskem in Slavoniji in Sloveniji zavedali, da se zakon na mah odpraviti ne da, so neprenehoma zahtevali, da ministrstvo

za socialno politiko danes izda to naredbo, jutri drugo naredbo, danes ta pravilnik, jutri drugi pravilnik, vse to samo radi tega, da na vse mogoče načine zakon o zaščiti delavcev izigrajo.

Na ta način so gospodje industrijci pod pretvezo „posebnih razmer“ dosegli dvoje: z ene strani se jim je posrečilo nahujskati proti delavcem vlado, z druge strani pa so ohranili napram delavcem svoj „kulturni prestiž“, ohranili „kulturni prestiž“ hrvatske in slovenske buržuazije nad srbsko, ter si ohranilo svojo armado volilcev.

Danes, ko se je gospodarska kriza zaostila, je hrvatska in slovenska buržuazija svojo taktiko in politiko spremenila. Gesla o avtonomiji, o republikanstvu itd., s katerimi je mamila in zavajala široke mase delavcev, je vrgla v koš. Deklarirala se je, pokazavši svoj pravi obraz, delavskemu razredu napovedala je boj, boj, ki velja v prvi vrsti osemurnemu delovnemu času. V svojem do skrajnosti s sovraštvom nasičenem besu hoče delavce zastrašiti tako, da bi v naprej onemogočili vsak organiziran odpor.

Načrt za napad je gotov. Prve operacije kapitalistične strategije se imajo pričeti tam in v oni panogi industrije, kjer je delavstvo razmeroma najštevilnejše in iz katere vlečejo kapitalisti največ profitov. To je lesna industrija. Napad se vrši takorekoč v vseh vejah lesne industrije — na žagah in v mizarskih tovarnah ter delavnicah. V dosego svojega namena se delodajalci lesnoindustrijskih strok po navodilu svojih organizacij poslužujejo vseh sredstev. Od delavcev zahtevajo delo preko normalnega osemurnega delovnega časa. Spričo gospodarske krize se ima delovni čas podaljšati, uvaja delo na akord in sistem premij, vse to v času gospodarske krize! Istčasno se delavstvo v velikem številu iz dela odpušča ter meče na cesto. Juriš se vrši parcijelno, toda na vseh straneh istodobno. Največja mizarska tovarna v Zagrebu tvrdke Bothe in Ehrman odslavlja delavce ter izjavlja, da mandatov zakonitih delavskih zaupnikov ne priznava.

V Ljubljani tovarna pohišstva tvrdke Naglas pod pretvezo iskanja „prima“ delavcev neprestano menjava delavce, kar ima svoj prozorni namen.

Tovarna pohišstva delniške družbe na Peščenici odpušča polovico delavcev, v prvi vrsti zaupnike!

Tovarna pohišstva in lesnoindustrijsko podjetje „Dom“ v Kustošji istotako odpušča polovico delavcev, med temi v prvi vrsti zaupnike. Poleg tega skuša namesto osemurnega uvesti deseturni delovni čas!

Tovarna pohišstva tvrdke L. F. Kohn v Zagrebu je vse svoje delavce vrgla na cesto!

V podlosti prednjači vsem že gori označena zagrebška tvrdka Bothe in Ehrman. Delavce, zlasti pa delavske zaupnike, je denuncirala pri policiji ter obdolžila dejanj, o katerih ne-

sramno denuncirani zaupniki niso imeli nobenega pojma! Priganjači v tej tovarni skrbe za tako intenzivno delo, da delavec postane tekom par tednov popolnoma zrel bodisi za kak satorij ali pa za pokopališče.

Na velikih, srednjih in tudi manjših lesnoindustrijskih podjetjih na Hrvaškem in v Slavoniji, v Bosni in Sloveniji gospodje lastniki teh podjetij, žag itd. intenzivno delajo na rušitvi osemurnega delovnega časa.

Gospodje industrijci so mnenja, da je napočil ugoden čas, ki jim narekuje iznesti vso svojo mržnjo nad delavci, zato postajajo čim dalje bolj nestrpni in predrzni.

Vlada, ministrstvo za socialno politiko in vsi podrejeni organi tega ministrstva gledajo na vso početje z nekako sadistično ravnodušnostjo. Divjajočim kapitalistom puščajo popolnoma proste roke in niti ne razmišljajo o posledicah, ki znajo spričo take gonje nastati.

Toda vlada in njen minister za socialno politiko naj ve, da si bodo delavci stokrat premislili, predno bodo hoteli cepati od lakote.

Brezposelni in zaposleni delavci imajo eden in isti interes, zato se tudi proti kapitalističnemu razredu in njenemu krivičnemu družabnemu redu bodo skupno borili.

Ne samo lesni delavci, temveč vsi delavci brez izjeme imajo razlogov dovolj, da se postavijo v bran za ohranitev normalnega osemurnega delovnega časa, proti uvajanju dela v akordu, proti sistemu premij, proti odpustom, posebno pa proti nepriznavanju delavskih zaupnikov.

Delavski zaupniki so po zakonu priznani organi, kojih naloga je, da urejujejo odnose med delavci in delodajalci in zato se bo delavstvo borilo za zaščito teh svojih zaupnikov.

Zaposleni delavci se ne bodo dali nagnati, da bi delali preko normalnega delovnega časa, ker se zavedajo, da bi vstvarjali predpogoje za svojo lastno brezposelnost, kateri bi tudi sami morali neminovno zapasti. Delavci se zavedajo, da bi daljši delovni čas danes prinesel jutri brezposelnost ali pa sramotne plače, ki bi ne zadostovali ne za življenje in ne za smrt. Niti prvo niti drugo si delavstvo ne želi, pač pa normalno delo in pošteno dnevno plačo, katera bo odgovarjala potrebam kulturnega človeka.

Na gospodarski krizi delavstvo ni krivo, še manj pa je krivo na tem, da je kapitalističen red zabredel sam v krizo, zato pa tudi nimajo nikake dolžnosti doprinašati kakih žrtev za ozdravljenje te krize v obliki nezadostnih plač, daljšega delovnega časa, prekonapornega dela, v obliki stradanja, v obliki in na račun svojega zdravja in predčasnega umiranja.

Brezposelni in zaposleni delavci pazite! Kapitalisti vas hočejo upropastiti! Strnite tesnejše svoje rede, da potom energične borbe odbijete naval kapitalističnih hijen.

Kantine.

Gospodarsko zvezo in pristojne oblasti prosimo, da posvetijo nekoliko pozornosti nastopnim vrsticam.

V nekaterih lesnoindustrijskih podjetjih v Sloveniji so lastniki teh podjetij ustanovili tudi takozvane kantine. Kantina — tako se vsaj vedno zatrjuje — je ustanova, katera naj bi nudila v podjetju zaposlenim delavcem hrano. O pijači se od strani podjetnikov po navadi ne govori dosti, zato pa se jo delavcem tem intenzivnejše usiljuje. Skratka, kantina je neka krčma nižje, ponajveč pa najnižje vrste. Običajno ima kantino v najemu kak poslovodja podjetja samega. Blago mu dobavlja uprava, oziroma lastnik podjetja tako, da kujeta dobičke potom kantine podjetnik in kantiner, ki je ob enem tudi neposredni predpostavljeni delavec. Da se zakrije dobičkarstvo, se, kakor že rečeno, porablja plašč prehrane, v res-

nici pa se skuša med delavci razpečevati kolikor mogoče več vina in žganja. Največji interes na velikem konsumu alkoholnih pijač v kantini ima seveda kantiner, kajti čim več se v kantini razpeča pijače, ki je po navadi še zelo dvomljive vrednosti, tem več dobička ima. Kaj čuda, da si tak predpostavljeni-kantiner na vse mogoče načine prizadeva konsum alkohola v svoji kantini kolikor mogoče dvigniti. Prilike zato ima poslovodja-kantiner dosti. Dogaja se pogostoma, da delavec, ki ima skrb za ženo in otroke ali staro mater in noče preko mere zapravljati svoj zaslužek, nima obstanka pri podjetju. Nasprotno, notoričen pijanec ob ponedeljkih lahko „plava“ in dela tudi drugače škodo, njemu se vse prizanese, ker zapravlja ves svoj zaslužek v kantini.

Ako se nahaja tako lesnoindustrijsko podjetje na samotni v gozdovju, kjer razen podjetja in bivališč delavcev in nameščencev ni daleč na okrog nobene vasi ali mesta, se v kantini dogajajo včasih naravnost neverjetne stvari. Takole ob sobotah, nedeljah in praznikih se spremeni kantina čestokrat v pravcato beznico. Izprva prihaja na mize pijača po malem, potem pa v litrih in „štefanih“. Razgovori postajajo čimdalje glasnejši. Prične se petje, ki se polagamo spreminja v hripavo tulenje; vmes hrešči harmonika, začne se ples in divje skakanje. Vse se vrti v kolobarju ter zaletava in suje s komolci. Stoli se prevračajo, na mizah se prekucujejo kozarci, vino in žganje — delavski zaslužek — teče po mizah in po fleh. Videti je od pijače razgrete in skremžene obraze. Po žganju in vinskih duhovih ter človeškem potu neznosni atmosferi omamljeni in do ekstaze razigrani pivci že ne vedo več, kaj delajo. Da se ob takih prilikah kaj rado vname prepir in pretep, ni prav nič novega. Momenti splošne omotice so kantinerjem dobro došli, kajti omamljenim delavcem lahko računa veliko več litrov ali štefanov vina, kakor pa so ga v resnici izpili. Med tednom, kadar delavci nimajo denarja, jim kantiner prav rad kreditira. Sploh kantinerji dajejo radi na kredit zaposlenim delavcem, posebno pijačo. Za plačilo se jim ni treba bati, ker kot poslovodji itak delavcem ponajveč tudi izplačujejo zaslužek ali pa naznanijo v pisarno koliko se naj komu odzame od plače ter izroči njemu.

Posledice takega razmerja so na nekaterih lesnoindustrijskih podjetjih za delavce naravnost pogubonosne. Ko se tak delavec zave, kam tako življenje vodi, in hoče zapustiti kraj nesreče, ali pa če je postal radi prevelikega pijančevanja pri podjetju nemogoč in ga njegov prejšnji zapeljivec kantiner-poslovodja odslovi, tedaj pomilovanja vredni siromak odhaja razcapan in bos, brez denarja, uničen na duhu in telesu! — Ostalo mu je vse v kantini. Kantiner sam pa si preskrbi zopet drugih svežih žrtev.

Pohlep po lahkem zaslužku polagamo tudi kantinerja-poslovodjo samega uniči. Da pride na svoj zaželjeni račun, delavce v vsakojaki šaljivi obliki animira in potom neslanih dovtipov vedno napeljuje na pijačo, pri čemer ima neprestano na misli svojo kantino. In da bo vzpodbuda več zalegla, začne z delavci tudi sam piti. Medsebojno spoštovanje zgine. Končno gre tako daleč, da se včasih tudi sam kantiner-poslovodja tako napije, da tudi on ne ve, kaj dela. Dogajajo se celo slučajni, da se poslovodja-kantiner v svoji pijanosti z delavci tudi sam stepe.

Naravnost karakteristično dejstvo je, da so v lesnoindustrijskih podjetjih, kjer so kantine, nesreče pri delu najpogostejše. Vsaj ni nič čudnega, tam, kjer gospodari pijača in se tudi sam poslovodja udeležuje splošnih krokarij, mora nastati anarhija. Delo ne gre od rok kakor bi lahko, krivi so pa seveda vsega le delavci, kajti vse pregrehe, ki se dogajajo v podjetju, zna premeteni poslovodja-kantiner napram gospodarju spretno natvezati delavcem. Da pa je vzrok vsega zla

njegova kantina-beznica in njegova gonja za delavskimi žulji, o tem previdno molči. Gospodar svojemu poslovdji običajno kratkomalo verjame, čeprav se mu na zabuhlem obrazu berejo sledovi kantinske brozge. Glavno je, da posuroveli poslovdja kantiner zna krepko zabavljati čez delavce, čez one delavce, ki jih v svoji beznici slači do nazega. Tam pa, kjer je gospodar sam deležen na dobičku kantine, tam je ta gospodar za vse razmere, kakor smo jih naslikali zgoraj, gluhi in slepi.

Imamo v Sloveniji nekaj lesnoindustrijskih podjetij, kjer gospodarji svoje delavce kar po več sistemih do skrajnosti izmozgavajo. Najprej jih izkoriščajo pri plači, ker jim ne dajo, kar jim gre, potem svojih delavcev ciganijo pri bolniškem zavarovanju, ker jih deloma sploh ne prijavijo ali prijavijo nižje, kakor bi jih morali. Na ta način si gospodje prihranijo prispevke, ki bi jih drugače morali plačevati. S tem pa ob enem tudi opeharijo delavca, ker ta v slučaju bolezni ne dobi to, kar bi sicer dobil, če bi pravilno bil priglašen. Kar delavcu končno ostane, za to ga oberejo potom kantine. Konec koncev siromak delavec niti ne ve, za kaj je prav za prav delal. In da bo mera izkoriščanja polna, se delavec z „dobrohotnimi“ gestami nagovarja na prekournno delo, češ, če boste dalje delali kakor osem ur, več boste zaslužili. Da je vsaka tozadevna izgovorjena beseda pokrit maneuver, delodajalci najboljše sami vedo. Maskirajo pa s tem svoje temne naklepe, ki težijo izključno le za čim intenzivnejšem izkoriščanjem delavčeve delovne sile. Sami najbolj vedo, da bi bili jinače dolžni delavcem plače regulirati tako, da bi delavec pri osmih urah zaslužil toliko koliko mu ponujajo za deset ur. Le škoda, da delavci niso taki dobri računarji, kakor so gospodje delodajalci. Kmalu bi prišli na sled, da je vsa njihova „dobrohotnost“ dobro zamišljena prevara.

In sedaj ko smo povedali kako v splošnem zgleda tam, kjer so kantine, se hočemo še malo poozreti na razmere pri lesnoindustrijskem podjetju v Glažuti. Ne trdimo, da bi v Glažuti bilo do pičice vse tako, kakor smo to označili zgoraj. Če pa pojdejo stvari v tem pravcu dalje, kakor v zadnjem času kažejo, tedaj preti resna nevarnost, da tudi v Glažuti s časoma ne bo boljše.

Glažuta je kraj sredi gozdovja na Dolenjskem. Pride se tja preko Ribnice. Daleč na okrog ni nobenega ljudskega prebivališča. Spotoma v Glažuto te v hudi zimi lahko „pozdravi“ tudi volk. V kraju, ki ga zovejo Glažuta, poleg prebivališč delavcev, ki so zaposleni na tamošnji dokaj veliki žagi, in v bližini se nahajajočega stanovanja gozdarja družega ni. V celoti je na podjetju zaposlenih kakih trideset delavcev. Poslovdja je tamkaj g. Martinčič Tone, njegov pomočnik g. Vrečko Joško. Gospodarici ste pri lesnoindustrijskem podjetju — ki je za naše razmere, kakor vidite, precej veliko — dve, in sicer Gospodarska zveza v Ljubljani ter lesna zadruga, ki ima svoj sedež nekje v bližini Ribnice in ji je predsednik duhoven, narodni poslanec Škulj. Obe navedeni gospodarici niste lastnici, temveč le najemnici celega podjetja. Pri podjetju je seveda tudi — kantina. No, v takem kraju in pri res veliki oddaljenosti do bližnjih občin je že radi prehrane same potrebno, da se na licu mesta poskrbuje zaposlene delavce s potrebnim živim. In če bi se v zmerni obliki nudilo delavcem za potrebo tudi kako dobro kapljico vina, bi gotovo ne bilo dosti vzroka za spodtiko. Ali žal, da je sistem kantine v Glažuti zgrajen na principu razpečevanja (kolikor mogoče več) pijače.

Tudi Gospodarska zveza se v tem oziru ne razlikuje prav nič od onih podjetnikov, katerim je blagor delavcev hekuba. Gospodje okoli Gospodarske zveze so vzeli sicer krščanstvo, krščansko moralo, ljubezen do bližnjega, socialnost in kako se vse te čednosti imenujejo, v zakup. Kantina pri lesnoindustrijskem podjetju v Glažuti pa je živa priča za to, da jim je

dobra kupčija prvo in da je ta njihova kupčija prav nekrščanska in prav nesocialna.

V vrstah, iz katerih se rekrutirajo gospodje okoli Gospodarske zveze, se sicer silno hudujejo na pijančevanje, in se celo dela propaganda za antialkoholno družbo „Sveto vojsko“, kjer pa se jim nudi prilika dobre kupčije pozablja na svoj lastni nauk, da je alkohol strup, ki uganablja delavce in njihove družine. V Glažuti se Gospodarska zveza prezentira kot delodajalka in prodajalka pijače, ki jo iz svojih velikih skladišč v Ljubljani sama sebi dobavlja. In gospodje pri Gospodarski zvezi so tisti, ki si manejo roke, če so delavci v Glažuti popili veliko vina, ker je dobiček večji, čim več vina so med delavci razpečali. Polagoma postajajo razmere v Glažuti take, kakor bi imel tamošnje lesnoindustrijsko podjetje kak oderuški, kapitalistični čifut v rokah in ne „krščanski“ možje. Tudi v Glažuti se skuša prakticirati sistem, da delavci puste ves svoj zaslužek svojemu delodajalcu, da odhajajo delavci praznih rok. Mnogo žena z otroci pričakuje denarja za kruh od svojega moža-delavca; pa kaj to mar Gospodarsko zvezo, ki rada vidi, da tak mož-delavec odda ves svoj zaslužek za vino kot atribut njene pohlepnosti po dobičkih, iz katerih hlapi sveža kri delavca in prelite solze ubogih žena ter nedolžnih otrok.

Kar je posebi graje vredno, je to, da ima v Glažuti poslovdja ob enem tudi kantino v rokah. Tako razmerje je skrajno nezdravo in koruptno. Niti na misel nam ne prihaja, da bi gospoda Martinčiča na kakršenkoli način hoteli žaliti. Nasprotno, priznati mu moramo, da se drugače z njim da shajati. Zdi pa se nam, da postaja tudi sam žrtev razmer. Vsaj surovi izbruh, katerega so delavci pred kratkem bili priča in kakršnega od g. Martinčiča nikoli ne bi bili pričakovali, to vsaj dokazuje. Kakor vsak tak, tako tudi g. Martinčič ni ravnodušen tam, kjer se da kaj zaslužiti. Le tako si je mogoče tolmačiti dejstvo, da se tudi kantina v Glažuti spreminja v beznico, v kateri se ob hreščavi harmoniki večkrat pijančuje do ranih ur. Ali je potem kaj čudnega, če pri taki divji krockariji pride do pretepa in da se drugače solidni poslovdja pretepa sam udeleži, kakor se je to na primer zgodilo ob sv. Jožefu?

Najbolj drastično je to, da narodni poslanec, duhovnik g. Škulj, kot predsednik lesne zadruge, ki je, kakor rečeno, kompanjonka Gospodarske zveze, ne najde niti besedice graje nevdržnih razmer. A vendar hoče pomagati gospod Škulj, kako? Zgraditi namreč namerava v kraju malo cerkvico. Ei, slaba bo taka pomoč, posebno ako se bo Gospodarska zveza, pri kateri je g. Škulj najbrže tudi sam udeležen, še naprej trudila, da bo v Glažuti kolikor mogoče več svojega kletarskega blagoslova razpečevala. Ne cerkvice rabijo delavci, pač pa rabijo poštena stanovanja, namesto napeljevanja k pijači dajte delavcem za primerno nizko ceno zadostno, dobro in tečno hrano. Preskrbi se naj delavcem v kolikor je to v taki samoti mogoče primerno razvedrilo, pred vsem knjižnico. Sveto pismo pravi, da je Bog povsod, torej na prostem in v gozdu in ne samo v cerkvi. To nam dokazuje, da tisti, ki čuti potrebo, lahko moli povsod, tudi brez cerkve. Z zidanjem cerkvic se socialno vprašanje ne bo rešilo. Zato naj g. Škulj raje porabi nabrani denar za nakup dobrih knjig.

Pred vsem pa je nujno potrebno, da se kantina in zaloga živeža odda človeku, ki sam pri podjetju ni udeležen in zaposlen. Takemu kantinerju naj se tudi pove, da podjetje prevzame jamstvo le za oddani živež ali hrano. Dajati pijačo na upanje se naj kantinerju kratkomalo prepove. Ravno tako naj se ga pozove na odgovor za eventualno oddajanje pijače preko potrebe. O kakem odtegovanju od plače za oddano pijačo na upanje ne bi smelo biti nobenega govora.

Gospodarsko zvezo pozivamo, da napravi konec brez-obzirnemu izzemavanju lesnih delavcev v Glazuti.

Istodobno pozivamo tudi inšpekcijo dela v Ljubljani, da pri lesnoindustrijskih podjetjih nekoliko preišče vzroke številnih nezgod ter napravi remeduro pri kantinah, ki niso drugzega nego nesreča delavcev in ki s svojim smradom po alkoholu kakor strup uničujejo delavski rod.

Okoli ujedinjenja lesnih delavcev.

Pod tem naslovom prinaša zagrebški „Organizovani Radnik“ daljšo razpravo, katera je bila očitno napisana pod vtisom konference, katera se je vršila začetkom marca t. l. v Zagrebu na inicijativo internacionalne „Unije“ lesnih delavcev v Amsterdamu in katera je imela zadačo doseči sporazum z onimi sodrugi, ki so imeli svoj kongres sredi maja lanskega leta v Brodu na Savi. Šlo se je torej na konferenci za to, da se spravijo s sveta zagrebški Savez in Savez drvodjelskih radnika za Bosnu in Hercegovino v Sarajevu, kot samostojne korporacije ter vstvari za celo območje države le eno Zvezo na ta način, da bi se vse članstvo gori označenih „Savezov“ inkorporiralo „Zvezi lesnih delavcev Jugoslavije“ v Ljubljani, kateri je brezdvomno usojena velika vloga merodajnega faktorja.

Rezultat zagrebške konference je bil za vsakega iskrenega sodruga razveseljiv. Določeno pa je bilo, da se o stvari ne bo pisalo toliko časa, dokler ne pride od „Unije“ v Amsterdamu, kamor se je bilo poslalo rezultat razprave v presojo. No, ako se je počelo rezultat ventilirati, predno je ta odgovor dospel, mislimo, da to ne bo na škodo stvari.

V splošnem je članek „Organizovanega Radnika“ z dne 21. marca precej stvaren. Ipak obsega tudi nekatere točke, ki niso povsem točne.

Tako na primer trdi člankar, da „Zveza lesnih delavcev Nemčije“ ne more več plačevati svojih nameščencev, ker članstvo, nezadovoljno s taktiko, beži iz Zveze, kateri je radi tega začelo primanjkovati denarja. Natančno stvar ne bo tako. Nočemo pa raziskovati razloge, ki so „Organizovani Radnik“ napotile do te trditve. Znano je namreč, da je Zveza lesnih delavcev Nemčije štela okrog 400.000 članov, da je imela okrog 42 milijonov mark premoženja, znano pa nam je tudi, da je poleg vseh drugih strokovnih organizacij tudi Zveza lesnih delavcev Nemčije tekom dolgih vojnih let silno trpela in da je Zveza lesnih delavcev Nemčije, kakor vse ostale strokovne organizacije v Nemčiji, vsled zgube vrednosti nemške marke prišla ob vso svojo imetje! Valutarne razmere v Nemčiji so bilo po vojni in so še danes tako desolatne, da je prilagoditev prispevkov tem valutarnim prilikam nemogoča stvar. Če vzamemo, da so prišli na vsacih 10.000 članov najmanj vsaj po trije nameščenci, tedaj pri 400.000 članov znaša štab nameščencev pri mitem 120 oseb. Da so nastale težave pri plačilu tega za tako ogromno število članov neizogibnega aparata, je pri popolnem krahu nemške valute pač razumljivo. V kolikor poznamo žilavost nemških sodrugov lesnih delavcev in njihovo požrtvovalnost, se smemo nadejati, da bodo tudi to zapreko premagali. Toliko glede tega.

O vprašanih, tiče se pravca v smislu centralizma v Zvezi lesnih delavcev Jugoslavije in pa o orientaciji v notranjosti države se bomo tudi mi usojali navesti ob danem času svoje mnenje. Zdi se nam pa, da je diskusija o tem še vedno preuranjena in da se na platonične formule neprenehoma polaga preveč važnosti. Naš Savez se lahko orijentira in priklaplja kamorkoli hoče, dokler bo deset in deset tisoče lesnih delavcev Jugoslavije stalo izven vsake strokovne organizacije, nam bogme tudi nobena orijentacija ne bo pomagala. Zato

mora biti naša orijentacija usmerjena v prvi vrsti v smeri agitacije in organizacije lesnih delavcev samih, v vstvaritvi borbene zmožnosti in sposobnosti. Vse ostalo se bo izkristaliziralo samo.

Kar bi še pripomnili je to le: Smatramo, da je potrebno, da se vse naše razprave in članki, ki jih ta ali oni sodrug napiše, kakor tudi vse naše medsebojno izmenjavanje misli kreče v taki smeri, ki ima za cilj prosperiteto naše skupne stvari. Naš Savez naj nam bo nekaj vzvišenega. Pri razpravah, pisanih in govornih, se je posluževati tona, ki je za olikane in kulturne ljudi dostojen. Pred vsem je opustiti razne predikate, kakor socialpatrijoti, komunci, pikiči in druge take cvetke dosedanje konverzacije. Pozabiti se ne sme, da mora postati Zveza centrum vseh lesnih delavcev brez izjeme. Tisti pa, ki si domišlja, da je samo njegova vera prava in da ga ta njegova domišljija opravičuje govoriti o drugih kakor o članih druge vrste in to tudi v izrazih dokumentira, naj prevzame tudi odgovornost za posledice, ki bodo morale nastati.

V rečenem članku se v raznih variacijah ponavlja beseda „socialpatrijot“ enajstkrat! To ni znak za mir in spravo v naši strokovni organizaciji. Nadaljevanje v tem pravcu bi značilo rušitev tega, kar smo s tako težko mujo šele vstvarili. Ne gre tu za morebitno kočljivost. Gre tu za takt in tudi za to, da se nam vsem skupaj ne bodo naši nasprotniki cinično smejali.

To smo hoteli za enkrat povedati. Drugo pa, kakor že rečeno, ob pravem času.

Kaj pa to?

Ptujska mestna občina ima, kakor smo v našem listu že omenili, tudi žago, torej zaposlene tudi lesne delavce. Poleg lesnih delavcev so v naši ptujski podružnici včlanjeni tudi drugi mestni delavci, kar je pametno, ker se na ta način lahko urejajo mezdne razmere in ostale delovne odnošaje potom ene strokovne organizacije in za vse delavce na enkrat. Naša strokovna organizacija je z mestno upravo ptujsko imela že precej opravka, ker ravno ta uprava ni bila nikoli baš najboljša plačnica svojih zaposlenih delavcev. Enkrat ni bilo dela na žagi in je bilo treba počakati. Drugič je baje mestna blagajna bolehal na pomanjkanju in je bilo treba zopet počakati. Tretjič je bilo treba čakati na potrebne sklepe občinskega zastopa i. t. d. Vselej, ko je naša strokovna organizacija mestni upravi dokazovala, da njeni delavci ob smešno nizkih plačah živeti ne morejo, in zahtevala primerno povišanje istih, je vsakokrat potekel dolg interval, predno je prišlo do zaželjene regulacije. Tak interval se je vlekel kakor morska kača včasih kar po cele mesece. Sedaj pa je kar na enkrat neki Bog mestnega magistrata ptujskega na svojo lastno pest, brez vsakih ceremonij in brez obligatnega dolgega zavlavljanja pod roko mestnim delavcem plače — reduciral! Zgodilo se je to in to ponavljamo še enkrat pod roko, ker nam je iz zanesljivega vira pozitivno znano, da zastop mestne občine ptujske o delavskih plačah, posebno pa o kaki redukciji delavskih plač ni sklepal prav ničesar. In ker ta zastop ni tozadevno ničesar sklepal, ni bila naša strokovna organizacija kot drugi kontrahent, s katerim je občina oficijelno sklepala delavske mezdne pogodbe, obveščena, da se namerava kaj tacega. Jeli je reduciranje plač na mestu ali ne, o tem pri razmeroma malih plačah mestnih delavcev ptujskih ni vredno sporiti, niti tedaj ne, če bi se bili življenske potrebščine znižali makar tudi za 50%, kajti tedaj bi šele delavcem pri dosedanjih plačah bilo mogoče vsaj malo dihati.

Naša strokovna organizacija je že ukrenila potrebne korake, da se samopašnosti nekega magistratnega boga v ti zadevi pride v okom.

V Mežiški dolini

se je pred kratkem vršila razprava za povišanje plač lesnim delavcem. Vloga na tamošnja lesnoindustrijska podjetja je tozadevno naslovljeno Osrednje društvo lesnih delavcev. Ob enem je tudi zaprosilo inšpekcijo dela v Mariboru za posredovanje, tako je prišlo na okrajnem glavarstvu v Prevaljah do razprave. Inšpekcija dela je zaprosila okrajno glavarstvo v Prevaljah, da ono sporna vprašanja med strokovno organizacijo in podjetniki, ki so nastala radi zahtevanega povišanja, uredi. Razpravo je vodil komisar okrajnega glavarstva g. Ivan Milač. Osrednje društvo lesnih delavcev je zastopal s. Bradeško, delavstvo s. Fr. Šahman. Po svojem odposlancu je bila zastopana tudi delavska zbornica. Šlo se je za lesnoindustrijska podjetja tvrdk Vincenc Jurij Thurn, Douglas Thurn, „Korotan“, Fr. Rožanc in J. Jauk, ki so bili tudi primerno zastopana.

Delodajalci so se krčevito branili poviška mezde, češ, da se je rudarjem v Mežici in Črni v smislu indeksa mezda za 10% celo znižala. To je bilo sicer verjetno, previdno pa so zamolčali, da so prejemki rudarjev obče znatno višje, kakor one lesnih delavcev. Opozoriti so jih morali na to delavski zastopniki. In kakor že po navadi, so delodajalci dokazovali, da je na lesnem trgu zavlada občutna stagnacija. Sanjalo se jim je tudi nekaj, da gredo cene živilom nazaj, kakor da bi par vinarjev padca igralo kako vlogo.

Po dveurni brezplodni debati sta zastopnika strokovne organizacije in delavske zbornice stavila predlog, da se določi minimum kot temelj pogajanj. Na ta predlog so delodajalci pristali in se je nadaljna razprava vršila na podlagi 10% poviška.

In ker je zastopnik „Korotana“ na vlogo strokovne organizacije takoj zvišal plače, predno je prišlo do razprave na okrajnem glavarstvu, in sicer gateristom od 18 na 20 K, cirkularistom na 22 K, in tudi drugim delavcem od 16 na 18 K, kar znaša več kakor 10%, sta zastopnika tvrdk Vincenc in Douglas Thurn izjavila, da pristaneta tudi na 10% poviška počenši s 1. marcom 1924, toda s pridržkom, da temu zvišanju pritrđiti njuni tvrdki. Dejala sta tudi, da se jima zdi sedanji čas neprimeren za določanje plač v naprej, ker gredo baje cene živilom kakor tudi lesu navzdol. Končno se je 10% povišek soglasno sprejel. Ostala dva delodajalca sta izjavila, da se hosta ravnala po prvih.

Danes je zvišanje plač lesnim delavcem v Mežiški dolini perfektno, ker je bilo strokovni organizaciji že sporočeno, da ste tvrdki Vincenc in Douglas Thurn na dogovorjeni povišek pristali.

Razvidno je iz gorenje razprave, da bodo morali lesni delavci svojo organizacijo poglobiti, da na ta način svojo moč in sposobnost podvoje. Kajti delodajalci špekulirajo po svoje. Mislijo, da je prišla doba, ko bodo mogli pričeti z zniževanjem plač. Treba bo braniti to, kar imamo. Zato pa rabimo jako in čvrsto strokovno organizacijo. Pridobivajmo ji novih članov in krepimo jo moralno in materijelno.

Ko smo že pri Mežiški dolini naj omenimo še sledeče: Pred kakimi dvema meseci se je neki mlajši delavec pri tvrdki „Korotan“ dal pregovoriti po nekih ljudeh, ki agitirajo za neko krščansko strokovno zvezo. Obetali so, da mu ne bo treba odriniti v vojake, če pristopi k njim, ter pridobi tudi delavce svoje tvrdke. Reveš je sicer vedel, da ta krščanska strokovna zveza ni družega kakor nevžitna limonada, ki ni za družega kakor za zalivanje kapitalističnega vrta, vendar je, samo da se vojaščine reši, res pregovoril par delavcev za pristop v to limonado. Ko pa je napočila doba odhoda, je prevarani fant moral ravno tako odriniti k vojakom kakor vsi drugi.

Danes pa so zapeljani delavci gospodom pri krščanski strokovni zvezi, ki obstoja itak samo na papirju, pokazali zopet hrbet. Mi se radi tega incidenta nismo prav nič razburjali, ker smo se zanašali na pamet delavcev samih.

Lesni delavci v Mežiški dolini vsaj sprevidijo, da se takozvanim krščanskim gospodom ne gre za drugo, kakor za razcepitev moči, da bi delavci postali brez vsakega vpliva na delovne odnošaje pri podjetjih, in da bi razni krščanski in nekrščanski kapitalisti imeli popolnoma proste roke ter dajali ali pa trgali delavcem plače po mili volji. Tako je in nič drugače.

Shodi.

Maribor. V nedeljo dne 16. marca 1924 se je ob 10. uri dopoldne v gostilni Orovič vršil mesečni shod podružnice lesnih delavcev z nastopnim dnevnim redom:

- 1.) Poročilo podružničnega tajnika,
- 2.) poročilo blagajnika,
- 3.) poročilo o računskem zaključku plesnega venčka,
- 4.) bolniška blagajna in bolniško zavarovanje,
- 5.) razno.

Shod vodi predsednik s. Kolar. Poročila sodrugov tajnika in blagajnika se po izjavi preglednikov, da je bilo poslovanje v redu, vzame na znanje. Uspeh prireditve plesnega venčka je bil zadovoljiv. Čisti prebitek se deloma porabi za podporo dela nezmožnim sodrugom; ostanek se pripiše podružničnemu skladu za podpiranje obolelih članov.

O nevdržnih razmerah pri sedanjem bolniškem zavarovanju je obširno govoril s. Klančnik; navzoče je ob koncu pozval na udeležbo pri razpravi o tem prašanju v Ljudskem domu. Bolniško zavarovanje kritizirajo tudi sodrugi Kolar, Peperko in Mesarič. Zlasti s. Kolar poziva navzoče, da se pripravijo na bodoče volitve, da delavci v svojem zavodu končno pridejo do veljave.

O podružničnem bolniškem skladu govori istotako s. Klančnik. V svojih izvajanjih poukazuje na veliko ugodnost, ki jo članom za slučaj bolezni ta sklad nudi. Le žal, da se je do sedaj zavezalo še le samo 61 sodrugov plačevati prispevke za ta sklad. Tiskarji bi nam v tem pogledu, pravi s. Klančnik, lahko služili za vzgled.

Pri raznoterostih pride tudi na razgovor skrajno bedni položaj, v katerega je vsled bolezni v družini zabredel s. Mesarič. Deloma je temu vzrok tudi bolniškozavarovalni zavod, ki je ustavil izplačevanje pogrebniških stroškov za otroke zavarovancev. Ako pa se pripeti, da ima zavarovanec smolo, da ima nositi stroške za pogreb ali v kratkem času celo za dva in, kakor je to bil slučaj pri s. Mesariču, da je vsled bolezni v družini za dalje časa kontumaciran, tedaj je nesreča popolna. Položaj takega siromaka je potem vsled skrajne revščine in pomanjkanja naravnost obupen. Upoštevajoč strašno situvacijo, se sklene nakloniti s. Mesariču iz podružnične blagajne 200 Din. Ponesrečenemu s. Šauciju se nakloni 100 Din. Sklenilo se je tudi stopiti v dogovor z osrednjim odborom v Ljubljani v svrhu ponovne uredbe redne bolniške podpore tako, kakor je to bilo prejšnja leta. Nekateri sodrugi so bili mnenja, da bi celotna organizacija le pridobila, če bi se članom zagotovila redna bolniška podpora.

Pripomniti je, da bi se v tem slučaju prispevki morali primerno zvišati. O dobri volji našega osrednjega odbora — so dejali nekateri člani — smo itak prepričani, zato je pričakovati povoljno rešitev tega prašanja.

Sodrug Kap naznani, da je bivši mizarški mojster Dokša, ki je bil zaposlen pri tvrdki „Drava“, kjer je računal postati poslovodja, bil na željo pri tvrdki „Dravi“ zaposlenih delavcev v soboto dne 15. marca t. l. odslovljen. Dokša je sovražnik naše strokovne organizacije in poznat intrigant.

Nato poroča s. Matjašič o anketi, katera se je vršila v sejni dvorani mestnega magistrata in se pečala s prašanjem brezposelnosti.

Med drugim je dejal, da so bili stvari, ki se jih je ob tej priliki slišalo, strašne. Število brezposelnih je za naše malo mesto neverjetno veliko. Najhujša je situacija za delavce — očete številnih družin. Zasluzka ni, denarja ni, in razume se, da tudi kruha ni. Položaj brezposelnih delavcev, zlasti pa družinskih očetov, je obupen. Prokletstvo mora priti na one, ki so tako bedo in trpljenje povzročili. Na eni strani šumeče gosposke veselice, zapravljanje denarja na debelo za sam užitek, na drugi strani pa brezposelni delavec nima niti toliko, da bi kupil svojim otrokom kruha.

Končno prečita s. Kolar dopis kovinarjev z Jesenic: Naznanjajo razvitje svoje zastave. Sklene se nabaviti žebelj za drog.

Nato se predsednik zahvali za mnogobrojni obisk ter zaključiti dobro uspeli shod ob poldvanajsti uri.

Ljubljana. Mesečni shod podružnice ljubljanskih lesnih delavcev se je vršil v nedeljo dne 16. marca 1924 v salonu gostilne „Pri Levu“ na Gosposvetki cesti. Shod je otvoril ob pol 10. uri dopoldne podružnični predsednik s. Erjavec. Na dnevnem redu so bile točke: poročila, brezposelnost in razno.

Blagajniško poročilo za pretekli mesec je podal s. Hauptman. Za kontrolo je podal s. Tome izjavo, da je bilo razen neke male pomote vse v najlepšem redu.

Pomota je bila popravljena. Priporoča, da se blagajnikovo poročilo vzame na znanje, kar se tudi zgodi.

S. Erjavec poziva zaupnike, da vse članske knjižice, kakor tudi blöke, namenjene za nabavo društvene zastave, čimpreje prineso ter izroče blagajniku v svrhu kontrole in končne ureditve.

O brezposelnosti govori s. Kordič, ki meni, da je brezposelnost za naše razmere silno velika. Vendar buržujsko časopisje o brezposelnosti niti ne črhne, in če kaj omeni, obrača svojo ost proti brezposelnim, namestu da bi jih v njihovem stremljenju podpiralo. Tudi ministrstvo za socialno politiko ne vrši svoje dolžnosti. V svoj proračun je postavilo za slučaj brezposelnosti smešno malenkostno postavko 400.000 Din! Nanknadno šele se je domislilo in je votiralo še 300.000 Din. S tem pa pri tako velikem številu brezposelnega delavstva tudi situacija ne bo rešena. Kaj pa potem, ko bo ta vsota porabljena? Pa tudi ti tri milijoni dinarji bodo zalegli kakor kaplja v morje.

Ponekod se je delovni čas vsled pamanjkanja dela že reduciriral na sedem in tudi na šest ur dnevno. Z redukcijo delovnega časa se je delavcem seveda tudi reducirala itak že nezadostna plača. Kriv gospodarske krize je kapitalistični sistem, pa tudi delodajalski krogi sami. Njihova krivda je v tem, da vselej, kadar se pojavi kaka količkaj ugodna konjunktura, uvažajo daljši delovni čas kakor treba, in ker sploh pri svoji gonji za dobičkom ne poznajo nobene razdelitve. Tudi ne gledajo delodajalski krogi dosti na solidnost svojih proizvodov, s čemer se izločujejo iz konkurence. Trenoten dobiček jim je nad vse. Poleg tega zasleduje veliki kapital le spekulativne svrhe, odteguje širokim gospodarskim slojem potrebna sredstva in tako uničuje delavca i obrtnika i kmeta. Število delavstva postaja čimdalje večje, ker prihaja neprestano dotok iz širokih plasti malih kmetov, ki svojih številnih družin preživljati ne morejo. Naraščanje delavstva je baš ona točka, okoli katere se v veliki meri bije boj med nami in kapitalističnim svetom.

Kapitalistični krogi si z vsemi sredstvi prizadevajo podaljšati delovni čas. Iz njihovega stališča je ta račun pravilen. Kajti čim daljši delovni čas, tem manj delavcev jim je treba plačevati, in čim manj delavcev jim je treba plačevati, tem večji so njihovi dobički. Mi pa zopet stojimo na stališču, da se mora

delovni čas kolikor mogoče skrajšati, in sicer tako skrajšati, da bodo vsi delavci lahko zaposleni. Pri pravilni razdelitvi bo za vse dovolj dela in tudi dovolj kruha. Le žal, da delavci v premnogih slučajih v svojo lastno škodo ne znajo računati. Imamo osemurni delovni čas potom zakona urejen; težke žrtve je moral doprinesiti proletarijat predno ga je buržuazija priznala, sedaj pa smo priča, kako mnogi delavci v svoji nezavesti to pridobitev sami gazijo — za par zrnec leče! in s tem sami sebe pehajo v sužnost kapitalističnega jarma. Vsak slepec mora videti, kako frivolno se kapitalistični krogi s proletarijatom igrajo. V svojih bankah koncentrirajo denar, zidati pa nočejo, čeprav je stanovanjska beda na višku. Delavske strokovne organizacije pri svojem delu ovirajo; vse to samo z namenom, da delavstvo popolnoma zarobijo.

S. Tokan: Na vsak način je potrebno, da se s problemom resno pečamo. Ne zida se do malega ničesar, to, kar se zida ali namerava zidati, je v očigled tolikšnih razpoložljivih delavskih moči naravnost bagatela. Brezposelnost v vrstah lesnih delavcev zlasti kvalificiranih postaja občutna. Poletje bomo še nekako prebili, bati pa se je, da bo višek brezposelnosti nastopil šele v prihodnji jeseni in da bo najhujše po zimi. Želeti bi bilo, da nas znamenja, kateri nam napovedujejo dobo krutega stradanja, varajo. Zidava stanovanjskih hiš in drugih potrebnih poslopij kakor tudi gradnje železnic ter drugih javnih naprav je predpogoj za zaposlitev vsega delavstva. Ako torej v tem pogledu ne nastane preokret na boljše, prihodnjo jesen in zimo družega nimamo za pričakovati, kakor prazne lonce in mrzla stanovanja. Kaj torej storiti? Zanašati se na pomoč vlade, ki bi za omiljenje brezposelnosti bila že zdavni lahko kaj ukrenila, ne bo kazalo. Tudi od drugod je vsaka pomoč silno problematična. Najenostavnejše bi bilo, da bi se za enkrat vsaj v Ljubljani za gotovo dobo uvedel šesturni delovni čas v vseh mizarskih delavnicah. Tako bi vsaj vsi enakomerno trpeli. Čeprav bi mnogi izmed naših sodrugov težko živel z zmanjšanim zaslužkom, ipak bi se kot celota vzdržali nad vodo.

To bi bilo nekaj pozitivnega. Nikakor pa si ne smemo zamolčati, da bi uvedba šesturnega delovnega časa v vseh ljubljanskih mizarskih delavnicah, čeprav začasno, bila zvezana s precejšnjimi težkočami. Prvič bi že pri nekaterih sodrugih naleteli na odpor in drugič tudi vsi delodajalci ne bi hoteli soglašati. Večina delodajalcev naše stroke dela nima ali pa ga ima le za silo; kar nam dokazuje najbolj dejstvo, da so nekateri že sami v svojih delavnicah uvedli začasno šesturno delo. Drugi del delodajalcev, ki ima delo, čeprav je v veliki manjšini, šesturnega delovnega časa uvesti ne bi hotela. Kadar se gre proti delavcem, so vsi naši delodajalci solidarni kot en mož, kadar pa se gre za dobiček, tedaj si ne belijo glave, če kdo izmed njih v konkurenčnem boju tudi pogine.

Druga varijanta bi bila ta, da se sodrugom, ki delajo pri polni plači, naloži poseben primeren prispevek, kateri bi ob enem z rednim tedenskim prispevkom morali plačevati. Posebne prispevke bi se porabilo za podpiranje brezposelnih članov, zlasti onih, ki so svojo redno podporo že izčrpali.

Ako toraj že ne moremo preskrbeti dela, jim pa moramo na vsak način in za vsako ceno preskrbeti podporo. V kolikor bo to mogoče, bo treba gledati tudi na to, da bodo naši brezposelni sodrugi primerno deležni državne in tudi eventualne podpore mestne občine.

Vsekakor se bo moralo prenehati s popraševanjem za delo po delavnicah. Navzlic svarilom so nekateri sodrugi misleč, da pomanjkanje dela ni tako veliko, hodili od delavnice do delavnice — zaman. Našemu prerokovanju na shodih in v „Lesnem delavcu“ niso hoteli verjeti. Prišlo pa je že tako daleč, da so se nekateri delodajalci pričeli „igrajčkati“ z eksistenco delavcev. Nekateri so delavce začeli menjati, odslavljalati in sprejemati druge;

skoraj redno pa vsak na novo v delo sprejeti mizar dobi manjšo plačo kakor mu sicer pripada, manjšo kakršno je imel popreje! Če pa kdo misli, da se je rešil, ko je bil sprejet na mestu odslovljenega, pozablja, da bodo posledice, ki se že zdaj javljajo, tako za celoto kakor tudi za njega samega silno neprijetne in nerodne, kajti tepeni bomo vsi brez izjeme. Vprašati se je treba, kdo naj pozneje zato odgovarja? Resnično pa je, da se z neprestanim moledovanjem okoli delavnic delodajalcem daje potuho.

Za enkrat je mogoče le dvoje: ali uvedba šesturnega delovnega časa ali pa preskrba podpore brezposelnim.

Podružnični odbor naj skupno z zaupniki ukrene, kar bo izvedljivega. Z brezuspešnim popraševanjem za delo pa se mora prenehati za vsako ceno.

Sodrug Mrak graja nepovoljni obisk na shodu, v ostalem se strinja z izvajanjem s. Tokana.

Sodrug Žebavc opozarja, da se v Vižmarjih dela pri mizarskih mojstrih še vedno po deset in dvanajst ur dnevno, in želi, da se pri pristojnih oblastih napravi potrebne korake, da se pride temu škandalu v okom.

Sodrug Blažević je mnenja, da je predlagano akcijo treba pospešiti. Ob enem predlaga, da se imajo tekom prihodnjega tedna vršiti delavniški sestanki, na katerih bi se o stvari govorilo. Istočasno predloži razpored, po katerem bi tekom tedna prišle vse delavnice na vrsto. Predlog s. Blaževića se osvoji.

Govorili so še sodrugi Tome, Lancoš in drugi, nakar je predsednik sodrug Erjavec drugače dobro uspeli shod zaključil.

Ptuj. Občni zbor tukajšnje podružnice lesnih delavcev se je vršil v nedeljo dne 23. marca t. l. v prostorih gostilne Štern. Otvoril in vodil ga je podružnični predsednik s. Lazar, ki je ob enem tudi podal pregledno poročilo o poslovanju podružnice v pretečenem letu. Na koncu je bodril ter pozival zbrane člane na delo za strokovno organizacijo, ki naj bo v bodoče živahnije kakor pa je bilo dosedaj.

Na to je povzel besedo sodr. Bradeško iz Ljubljane. V svojem govoru poukazuje na opasnosti, ki prete delavstvu vsled nastale in poostrujoče se gospodarske krize, koje posledica je šireča se brezposelnost. Če kdaj, je sedaj na mestu, da delavstvo posveti razvijajočim se razmeram vso pažnjo, kajti ta razvoj, sodeč po vseh pojavih, gotovo ne bo v prilog delavcem. Da torej delavstvo ne bo doživelo razočaranj, je potrebno, da posveti vse svoje moči pospešitvi razvoju in okrepitvi svoje strokovne organizacije. Dobra in jaka razredna strokovna organizacija je edina zaščitnica in varuhinja delavskih interesov. Zato je za strokovno organizacijo treba neprestano agitirati, vaditi pridobljene člane na vstrajnost in požrtvovalnost. Strokovno organizacijo tvorijo delavci kot člani, in kakršni so člani, taka je potem tudi strokovna organizacija sama. Člani, ki so samo na papirju, so podobni mrtvim številkam. Biti morajo živi in aktivni v delu in za organizacijo. Že sedaj organizacije podjetnikov neprestano namigavajo, da je treba pričeti z redukcijo plač, ko te še daleč niso dosegli eksistenčnega minimuma. Moramo torej biti na straži, da vsak tak poskus pravočasno zavrremo, kar pa bo mogoče le tedaj, če bomo mogli z našo strokovno organizacijo imponirati. Če bi se to zgodilo, bi bil le dokaz, da smo pozabili, koliko truda in napora nas je veljalo, predno smo pridobili najnujnejše. Pozabiti pa ne smemo, da kapitalisti znajo tudi na umeten način privoditi gospodarsko krizo in brezposelnost, samo da bi oropali delavce ob vse, kar so jim bili primorani priznati. Torej na delo za organizacijo.

Sledile so volitve novega odbora in so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Predsednik Franc Lazar, podpredsednik Sinček Andrej, tajnik Pavlič Anton, tajnikov namestnik Žula Jakob, blagajnik Hyalec Jakob, odborniki: Kokalj Ferdo, Letonja

Jakob, Vindoha, Antončič Ivan, Kramarič Jože, Letnik Anton in Žalar Ivan.

Govoril je tudi s. Šegula o gospodarstvu v občini ter opozarjal, kakò se morajo zastopniki delavcev boriti z nasprotniki, predno se od občine kaj doseže. Delavski zastopniki v javnih korporacijah imajo delo silno olajšano, če se za njimi nahaja delavstvo v močno strnjenih vrstah strokovne organizacije, ker le jaka strokovna organizacija tvori potrebno oporo.

Končno s. Bradeško povdarja potrebo solidarnosti, katera mora vladati med delavstvom pri skupnem delu. Vsaka medsebojna žalitev in denunciacije morajo odpasti. Naše geslo mora biti pomagati si na vzajem in podpirati se.

Na to je predsednik zborovanje zaključil.

Prosveta.

Obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani. Ker je ministstvo za trgovino in industrijo dovolilo za obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani primerno državno subvencijo in je tudi ljubljanski občinski svet dovolil Šolskemu odboru večji znesek za vzdrževanje teh šol, se dosedanje pobiranje šolnine s 1. aprilom t. l. ukine.

S tem bo torej odpravljena sramota, da se je od siromašnih vajencev zahtevalo plačevanje šolnine.

Ravnatelj Šubic. V Ljubljani je nedavno tega umrl ravnatelj srednje obrtne šole profesor Šubic. Rajni ravnatelj Šubic si je na polju obrtnega šolstva pridobil velikih zaslug. Njemu gre zasluga, da je srednja obrtna šola dosegla svoj visoki pomen, katerega danes v resnici ima.

Toda še z neke druge strani ravnatelj Šubic zasluži, da se ga spomnimo tudi mi. Že za časa stare Avstrije je bil on prvi izmed šolnikov, ki je vneto zagovarjal, da se ima pouk za vajence na obrtno nadaljevalnih šolah vršiti med tednom po dnevi, in ne ob poznih večernih urah. Pravilno je dokazoval, da je pouk ob večernih urah več ali manj iluzoričen, ker od dela in premalega spanja izmučeni vajenci za uspešen pouk niso več dovzetni. Imel je radi tega z nazadnjaškimi obrtnimi zadrugami hude boje. Neumnost je triumfirala. Potom denunciacij se je zadrugam obrtnikov v Ljubljani posrečilo, da je bil Šubic za kazen takrat prestavljen v Postojno. Ni pa tudi miroval v Postojni. Tamošnji obrtniki so bili pametnejši, kakor nekateri golaš-obrtniki v Ljubljani, in tako je prišlo, da so po zaslugi Šubica takratni postojnski obrtniški vajenci kod prvi med Slovenci uživali blagodat dnevnega pouka.

Pri silno malem razumevanju, katerega nahajajo siromašni vajenci pri slovenski inteligenci, moramo Šubicu njegovo prizadevanje za dnevni pouk na obrtno nadaljevalnih šolah šteti za veliko zaslugo in se ga z ozirom na to tudi hvaležno spominjamo.

Gospodarska obnova Rusije.

Mihael Levicki, dunajski zastopnik Unije sovjetskih republik, je priobčil v dunajskih listih članek, v katerem kaže na uspehe dosedanje gospodarske obnove politike v Rusiji in navaja sledeče podatke:

Sovjetska vlada se zaveda, da je slejkoprej poljedelstvo osnova gospodarstvu sovjetskih republik, zato mu posveča največjo pozornost. In z uspehom, zakaj dočim je bilo še leta 1920 obdelanih le 20 milijonov desjatin, to je le četrtnina normalnega stanja, se je obdelana površina leta 1921 povečala na 40 milijonov, leta 1922 na 51 milijonov in leta 1923 na 61 milijonov desjatin, s čemer se je doseglo že 75 odst. normalne obdelane površine. Posebno so se v najnovejši dobi pričeli kultivirati industrijski sadeži, lan, konoplja, osobito pa konoplja; od leta 1920 do 1923 se je z bombažem zasajen areal povečal za 300 odstotkov.

Glede industrije: celokupna produkcija stare Rusije, je znašala leta 1913 6.75 milijonov zlatih rubljev. Leta 1921 je znašala industrijska produkcija sovjetske Rusije 1300 milijard zlatih rubljev, leta 1922 1900 milijonov, leta 1923 2400 milijonov zlatih rubljev, tedaj 36 odstotkov predvojnne proizvodne stare Rusije, ne glede na to, da so se odcepile industrijsko zelo razvite dežele Poljska in baltiške province.

Premoga se je nakopalo leta 1921-1922 464 milijonov pudov, leta 1922-1923 648 milijonov pudov. Petroleja se je pridelalo leta 1920-1921 232 milijonov in leta 1922 279, a leta 1923 315 milijonov pudov.

V tekstilni industriji se je dvignila produkcija v zadnjih dveh letih za 420 odstotkov, v metalurški industriji v zadnjem letu za 63 odstotkov, usnjarski za 37 odstotkov, gumski industriji za 42 odstotkov in papirni industriji za 104 odstotkov.

Vsled tolikega napredka se je tekom leta 1923 že pokazala v obilici možnost izvoza. Žita se je leta 1923 izvozilo nad 200 mil. pudov, nafte se je izvezilo 20 milijonov pudov, a 1. oktobra 1923 je bilo še 80 milijonov pudov v skladiščih na razpolago za izvoz. Premoga je bilo že na razpolago za vsa domača podjetja širom države in nastaja že priložnost izvoza.

Železniške proge so se istotako zelo podaljšale. Leta 1923 je znašala dolžina železniškega omrežja celokupne Rusije 63.000 verst, leta 1923 pa znaša dolžina 64.000 verst. Tovorni promet na železnicah je znašal leta 1922 33 odstotkov, a leta 1923 45 odstotkov predvojnega.

V prvih enajstih mesecih leta 1923 je znašala vrednost ruskega uvoza 130 milijonov zlatih rubljev, a istočasno se je izvozilo iz Rusije blaga v vrednosti 170 milijonov zlatih rubljev. Bilanca je bila tedaj za 40 milijonov zlatih rubljev aktivna.

Obenem s to obnovo se je izvršila tudi stabilizacija denarne vrednosti. Budžet za leto 1924 prvokrat ne potrebuje več pomoči tiskarne bankovcev. Sanacija valute se je posrečila z emisijo kritih červoncev. S červoncem se vrši že 82 odstotkov denarnega prometa; preostanek malovrednih bankovcev se odtegne prometu v par mesecih.

Gospodarstvo.

Les. Naša država je v srečnem stanju, da obsegajo gozdovi 30 odstotkov vse površine. Gozdov imamo okoli 14 mil. 750.000 juter. Računajoč prirast lesa na jutro 72 m³, znaša letni prirastek 30.000.000 kubičnih metrov, kar nam predstavlja ogromno narodno bogastvo. V Sloveniji je gozdov okoli 1 milijon 300.000 juter, a izvoz lesa more iz same Slovenije, ko so razmere ugodne in je dovolj vagonov na razpolago, doseči 40.000 vagonov lesa raznih vrst. Italija je bila sto in sto let glavni trg za kupovanje lesa iz Slovenije. Interes Italije je bil, da je iskala v prvi vrsti nepredelan les, da na ta način pomaga domači industriji, ki se je zato razvila v močna podjetja. Razmere italijanskega trga so sicer danes pač izpremenjene, ker je na novo okupiranem zemljišču primeroma precej gozdov, vendar Italija nikakor ne more zadostiti potrebi lesa, posebno gradbenega, v svojih lastnih gozdovih. Italija bo torej tudi nadalje ostala važen trg za izvoz lesa iz naše države. Nastane vprašanje, kako stališče moramo zavzeti v vprašanju izvoza lesa v Italijo. Brez dvoma je, da je bila politika Avstro-Ogrske, ki je dovoljevala izvoz nepredelane lesa, napačna, ker je s tem direktno pomagala italijanski industriji, a to na škodo svoje lastne industrije, ki se ni mogla razviti kakor bi bilo to mogoče v pokrajinah, na lesu tako bogatih. Naša tedenca naj bo, da obtežimo izvoz nepredelane lesa, a mogočimo lažji izvoz obdelane in polobdelane lesa. Naša vlada ne sme kreniti s tega pota, pa je torej nujna posledica, da se vzdrži sedanja politika utrditve izvozne carinske tarife tudi nadalje. V zvezi s slučaji, katere smo označili kot koncesije, dane Italiji, moramo zahtevati protikoncesije za dovoljenje izvoza lesa in to ne s preveč veliko carinsko diferenco na obdelan in neobdelan les. Če obdržimo naše izvozne carine, moremo tedaj akceptirati sedanje italijanske carinske postavke pri uvozu lesa.

Izvoz stavbnega lesa iz naše države na Japonsko. Po poročilu japonskega veleposlanika v Rimu, poslanem vladi kraljevstva SHS, pride prihodnje dni v Belgrad japonski trgovinski zastopnik, da bi stopil v stik z našimi zbornicami in da bi rešil vprašanje o izvozu stavbnega lesa iz naše države na Japonsko.

Izvoz lesa. V prvih 11 mesecih leta 1923 smo izvozili gradbenega lesa 781.108 ton v vrednosti 1 milijarde 272 milijonov dinarjev. Istočasno je znašal izvoz lesa za kurjavo 312.684 ton v

vrednosti 140.6 milijonov dinarjev. Železniških pragov, tako bukovih kakor hrastovih se je izvozilo 55.720 ton v vrednosti 49.4 milijonov dinarjev.

Izvoz lesa in lesnih izdelkov. Statistika generalne direkcije carin izkazuje za leto 1923. nastopne podatke o količini in vrednosti izvoženega lesa in lesnih produktov: gradbeni les 844.598 ton v vrednosti 1286.2 milijonov Din, les za kurjavo 341.603 tone za 151.3 milijone Din, železniški pragovi in sicer bukov 49.117 ton za 40.9 milijonov Din, hrastovi 11.402 toni za 14.6 milijonov Din, lesni izdelki 19.302 toni za 46.5 milijonov Din, ekstrakti za usnje 11.087 ton za 52.1 milijonov Din, tanin 4210 ton za 24.1 milijon Din. Skupno je torej znašal izvoz lesa in lesnih produktov v preteklem letu okroglo 1,280.000 ton, kar je predstavljalo vrednost 1.618.000.000 Din. Les je naš najvažnejši izvozni predmet. Od celokupnega izvoza v vrednosti 8.049.000.000 Din odpade na les ena petina ali 21 odstotkov vsega izvoza. Preračunano v dolarje je imel izvoz lesa vrednost 16.3 milijone dolarje.

Razno.

Stanovanjsko vprašanje v Pragi. Minoli ponedeljek so v centralni upravni komisiji velepraške mestne občine razpravljali o stanovanjskem vprašanju. Mestni fizik dr. Prochazka je temeljem izvršenega ogleda poročal, da prebiva v Veliki Pragi polovica prebivalcev v prenapoljenih stanovanjih, a 3500 stanovanj je treba označiti kakor za bivanje popolnoma neprimernih. Pokreniti treba nemudoma akcijo, da se zgradi 5000 malih stanovanj z 1 sobo in kuhinjo proti letni najemnini 300—500 kron. V to svrhu je potrebnih 100 milijonov kron, ki naj jih preskrbita država, občina in morebitni drugi činitelji. Nadaljni predlogi zahtevajo občinski zakon za pospeševanje stavbne delavnosti, varstvo najemnikov itd. Predloge izročee v rešitev občinskemu svetu.

Znamenje časa. Čehoslovaška zdravstvena policija je prišla na sled, da so nekateri prekajevalci mesa zlasti v severni Češki, kjer je največ delavstva, razpečavali pasje meso! Pasje meso so sušili in tudi klobase delali z njega. Kilogram takih pasjih klobas so prodajali po 12 češkoslovaških kron.

Kapitalisti pasjih klobas gotovo niso jedli.

Brezposelnost na Čehoslovaškem. Sredi meseca februarja 1924 je dobivalo na Čehoslovaškem 60.200 oseb in sicer 49 tisoč moških in 10.300 žensk podporo zaradi brezposelnosti. Od teh jih odpade na Češko 40.300, Moravsko in Šlezijo 14.200 in Slovaško 5700. Poleg tega se je potom podjetij podpiralo 16.800 deloma brezposelnih oseb. Število direktno podpiranih oseb se je napram stanju v prejšnjem mesecu zvišalo za 2343.

Obvestilo.

Prihodnja seja odbora podružnice lesnih delavcev ljubljanskih se vrši v torek dne 8. aprila 1924. Pričetek točno ob 6. uri zvečer. Dolžnost vseh članov odbora je, da se seje zanesljivo udeleže.

Erjavac, predsednik.

Vsemu članstvu na znanje. S 1. aprilom zapade plačilo prispevka za 14. teden. V interesu reda je, da je vsak član s svojimi prispevki na tekočem.

Ne zaostajajte!

Izkaz.

V izkazu o nabranem denarju za Zvezo lesnih delavcev Nemčije smo v zadnji številki našega lista pomotoma navedli, da so mizarji tvrdke Naglas nabrali 100 Din. Niso ta znesek nabrali sodrugi mizarji tvrdke Naglas, temveč sodrugi mizarji Produktivne zadruge ljubljanskih mizarjev.

Sodrugi mizarji tvrdke Naglas so v isto svrhu, kakor je bilo pravilno rečeno, nabrali 177 Din.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.